

Τα Αντίφωνα στην Θεία Λειτουργία

[Ορθοδοξία](#) / [Θεία Λατρεία](#)

[\(†\) Μητροπολίτης Πισιδίας Σωτήριος Τράμπας](#)

τρία «Αντίφωνα», που ψάλλονται μετά τα «Είρηνικά» στη Θεία Λειτουργία, είναι επιλογή Ψαλμών, στους οποίους προστίθενται και οι Μακαρισμοί του Κυρίου. Υπάρχουν Τυπικές Διατάξεις που ορίζουν επακριβώς τους Ψαλμούς και τους στίχους που θα ψαλλούν, ώστε το περιεχόμενό τους να σχετίζεται, κατά κάποιον τρόπο, με την ημέρα ή το γεγονός που η Εκκλησία εορτάζει την ημέρα εκείνη. Συνηθέστερα χρησιμοποιούνται οι δύο δοξολογικοί Ψαλμοί 102 [103] «Εύλόγει ή ψυχή μου τόν Κύριον καί πάντα τά έντός μου, τό όνομα τό άγιον αύτοϋ...» και ο Ψαλμ 145 [146]: «Αίνει ή ψυχή μου τόν Κύριον• αινέσω Κύριον έν τή ζωή μου, ψαλώ τῷ Θεῷ μου έως ύπάρχω...». Λέγονται Αντίφωνα, επειδή ψάλλονται αντιφωνικά από τους δύο Χορούς των Ιεροψαλτών. Για την προσωπική συμμετοχή όλων των πιστών στην ψαλμωδία θα ήταν πολύ καλό, αν όλοι οι πιστοί χαμηλόφωνα ακολουθούσαν τους Ψάλτες. Το Τυπικόν ορίζει ποιές ημέρες στο τέλος των τελευταίων ψαλμικών στίχων προστίθεται το Εφύμνιον: «Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου Σῶτερ σῶσον ἡμᾶς» στό πρώτο

Αντίφωνο και «Σῶσον ἡμᾶς Υἱέ Θεοῦ....» στο δεύτερο Αντίφωνο.

Με τα αντίφωνα, η Εκκλησία φανερώνει ότι έχει έντονη τη συνείδηση ότι ο Χριστός είναι ο Σωτήρας της και ο Λυτρωτής. Και το πρόσωπο, το οποίον προβάλλει εδώ για να πάρει θάρρος ολόκληρη η Εκκλησία, είναι το πρόσωπον της Υπεραγίας Θεοτόκου, και ζητάει τις πρεσβείες Της: «Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Σῶτερ, σῶσον ἡμᾶς». Κύριε, Εσύ είσαι που θα μας σώσεις• «δεν υπάρχει άλλο πρόσωπο κάτω από τον ουρανό δοσμένο στους ανθρώπους με το οποίο να μπορούμε να σωθούμε» λέγει ο λόγος του Θεού. Ο Χριστός είναι ο Σωτήρας και Λυτρωτής μας. Μ' αυτή τη συνείδηση η Ορθόδοξη Εκκλησία ζητάει τις πρεσβείες της Παναγίας μητέρας του Κυρίου, με έντονη πάντα τη βεβαιότητα ότι ο Χριστός είναι ο Σωτήρας μας και ο Λυτρωτής μας.

Στο β' αντίφωνο ψάλλουμε: «Σῶσον ἡμᾶς υἱέ Θεοῦ...». Σώσε μας εμάς που Σου ψάλλουμε Αλληλούια. Αλληλούια, σημαίνει «αινείτε τον Κύριον». Είμαστε ένας λαός, μια κοινωνία, το εκκλησίασμα όλο μαζί, μια γενιά «ζητούντων τὸν Κύριον». Είμαστε εδώ για να βεβαιώσουμε στον κόσμο, στην ανθρωπότητα έξω, ότι είμαστε η μερίδα αυτού του κόσμου που πιστεύουμε ότι μόνον ο Κύριος είναι ο Σωτήρας και Λυτρωτής, ότι αυτός ο κόσμος για να ζήσει μόνο με τη χάρη του Θεού θα μπορέσει να ζήσει αληθινά. Είμαστε ένας λαός που αφήνουμε την ελπίδα μας και την εμπιστοσύνη μας στο Θεό και έχουμε τη βεβαιότητα ότι Εκείνος θα είναι ο νικητής και ο θριαμβευτής στο τέλος της ιστορίας.

Να μη λησμονούμε ότι κάποτε οι άνθρωποι είχαμε απομακρυνθεί από το Θεό αλλά,

χάρης στην Ενανθρώπιση του Κυρίου μας, μας ξαναδόθηκε η δυνατότητα -καινούρια και λαμπρότερη δυνατότητα- να ξαναζήσουμε τον Παράδεισο της αγάπης του Θεού με περισσότερη επίγνωση, λυτρωμένοι και αναστημένοι, μέσα στην Ανάσταση και το θρίαμβο του Χριστού.

Να γιατί στην Εκκλησία ψάλλουμε όλοι μαζί, ως μία κοινωνία αδελφωμένη που πιστεύουμε ότι η Χάρη του Κυρίου Ιησού Χριστού είναι εκείνη που μας δίνει τη δυνατότητα να ελπίζουμε στη σωτηρία μας.

Τα δύο, λοιπόν, πρώτα αντίφωνα έρχονται να μας γεμίσουν αισιοδοξία, και να μας βοηθήσουν να μπούμε στον καινούριο κόσμο της αγάπης του Θεού και όλα όσα συμβαίνουν στη ζωή μας να τα βλέπουμε με το πνεύμα του Ευαγγελίου του Χριστού και όχι με την άγνη και πολλές φορές αγωνιώδη ανθρώπινη λογική.

Στο β' αντίφωνο, προστίθεται ο ύμνος που εμπνεύσθηκε ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός τον Ζ' αιώνα: «Ὁ μονογενῆς Υἱὸς...». Ο υπέροχος αυτός ύμνος μας περιγράφει συνοπτικά το μυστήριο της θείας οικονομίας.

«Ὁ μονογενῆς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἀθάνατος ὑπάρχων...» ενώ υπήρχε προηγούμενα Εκείνος σ' όλη τη θεϊκή του δόξα και το μεγαλείο, σε κάποια στιγμή της ιστορίας συγκαταβαίνει και γίνεται -«ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου»- και άνθρωπος, μολονότι είναι «εἷς τῆς Ἁγίας Τριάδος συνδοξαζόμενος τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι»• συγκαταβαίνει σ' αυτόν τον κόσμο από αγάπη για να προσλάβει την ανθρώπινη φύση και να δώσει τη δυνατότητα σε κάθε άνθρωπο πια, να συμμετάσχει σ' αυτή την καινούρια ζωή, που ο Χριστός φέρνει.

Αυτός λοιπόν ο ύμνος συνθέτει πραγματικά σε πολύ λίγες γραμμές ολόκληρο το μυστήριο της θείας οικονομίας για την απολύτρωση του ανθρωπίνου γένους.

Τα Αντίφωνα, με τον ενθουσιαστικό και δοξολογικό χαρακτήρα τους, τα ψάλλουν όλοι μαζί οι χριστιανοί, και προγεύονται τη χαρά της ενώσεώς τους με τον Χριστό, που θα απολαύσουν πλήρως με τη θεία Κοινωνία του Αγίου Σώματος και Αίματος του Σωτήρος Χριστού.

Μετά το α' και β' Αντίφωνον ο Διάκονος επαναλαμβάνει τη λεγόμενη Μικρά Συναπτή: -

«Ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν».

-«Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ Θεός, τῇ σῇ χάριτι».

-Τῆς Παναγίας ἀχράντου, ὑπερευλογημένης ...».

Αυτή τη Μικρά Συναπτή την επαναλαμβάνουμε συχνά, τόσο στη θεία Λειτουργία, όσο και σχεδόν σε όλες τις καθημερινές Ιερές Ακολουθίες. Ασφαλώς καταλαβαίνουμε το γιατί. Με λίγα λόγια τα λέγει όλα όσα χρειαζόμαστε ως Ορθόδοξοι Χριστιανοί: δύναμη, προστασία, ευσπλαχνία, έλεος σωτηρία και την Χάρη του Θεού.

Σε κάθε Μικρά Συναπτή, που λέγει ο Διάκονος, ο Ιερέας υποκλινόμενος, απευθύνει από μία Ευχή. Μετά το α' Αντίφωνο ο Ιερέας δέεται στον Κύριο να επιβλέψει στους πιστούς, που έχουν συναχθεί στον άγιον Αυτόν Οίκον και, αφού έχει αμέτρητον το Έλεος, να χαρίσει στους πιστούς πλούσια τα ελέη Του και τους οικτιρμούς Του.

Με την επόμενη Ευχή, μετά το β' Αντίφωνον ο Ιερέας ενθυμούμενος την υπόσχεση του Κυρίου, ότι όπου συνάγονται δύο-ή τρεις πιστοί στο Όνομά Του, (για να προσευχηθούν κλπ.) εκεί θα είναι παρών και ο ίδιος, δέεται προς τον Κύριον να εκπληρώσει τα αιτήματα των πιστών, σύμφωνα με το συμφέρον του καθενός, και να χορηγήσει σε όλους, σε Αυτή μεν τη ζωή την επίγνωση της Αληθείας του Ευαγγελίου, στην άλλη δε ζωή να χαρίσει τη χαρά της αιωνιότητας.

Έτσι ολοκληρώνεται η υμνωδία των Αντιφώνων.

<https://bit.ly/3vCna6b>